

Pris: 30 kr.

Foreningen Danmark-Letland

Nr. 3 Sept. 2022 30. årgang

ISSN 1901-5720

Sejrsparkeparken med Obeliskken, som er revet ned. Kilde Wikipedia

Indhold

Ambassademøde	3
Legenda	6
Padures Muizas Klets	16
Sejrsmonumentet Pārdaugava – storhed og fald	20
Afskedsbrev	31
En venskabsrejse til Letland	34
25 års venskabssamarbejde	42
Nyheder fra LIAA	48
Regeringen vedtager ny model for lærernes løn	54
Bestyrelsen	56
Foreningen....	57
KALENDER for 2022	59

*Ambassadefolk og diplomater cykler til fordel for Ukraine på Verdens
Cykeldag den 3. juni.*

Foto Hasse Ferrold

Næste deadline er 1. dec.

Ambassademøde

Den 8. juni var Foreningen Danmark-Letland inviteret til møde på Den Lettiske Ambassade. Mødet var berammet fra klokken 19.00 til 21. Til at begynde med sad vi alle i den smukke have og nød aftensolen, og Ambassadør Alda Vanaga bød velkommen og overrakte foreningens ene næstformand Holger Pyndt et anerkendelses dokument "for i stort omfang at have bidraget til at styrke

relationerne mellem Letland og Danmark", som der står på certifikatet.

Senere rykkede vi indenfor i stuerne, hvor Alda Vanaga fortalte om den geopolitisk situation, sikkerheds- og forsvars-

Holger Pyndt får overrakt sit certifikat af Ambassadøren

Gæsterne i haven

spørgsmål, samarbejde mellem Letland og Danmark samt energipolitik og grønne løsninger.

Der var mulighed for at stille spørgsmål undervejs og et af spørgsmålene var, hvordan hun havde oplevet de 4 år i Danmark. Her talte Alda Vanaga om åbenheden og tilliden mellem folk, som hun havde været glad ved. Men hun var også stolt og glad fordi Letland og specielt Riga var ved

at komme efter det, især nu de havde fået en ny borgmester i Riga, som hun havde inviteret til at komme til København for at blive inspireret. Mens Alda Vanaga har været i København er hun blevet meget glad for at cykle og hun har været igangsætter til

Anne Fraxinus, Henrik Mollerup og Anda Dyrlund-Parbst

på Verdens Cykeldag den 3. juni at mange ambassadefolk og diplomater cyklede til fordel for Ukraine.

Se billedet på side 2.

Der blev serveret kaffe, vin og kage. Alt i alt et hyggeligt møde og vi ønsker alle ambassadør Alda Vanaga det bedste for sit fremtidige arbejde, hvor end det måtte blive. Foreningen forærede hende til slut et fint halssmykke med en lille marguerit, som er Dronning Margrethes favorit blomst. Alda Vanaga takkede for støtte og dialog gennem alle årene.

Vi ved endnu ikke hvem den nye ambassadør bliver, men hvis I læser det smukke brev som Alda Vanaga har skrevet til alle foreningens medlemmer som står på side 31, så får I at vide hvor Ambassadør Alda Vanaga skal arbejde næste gang.

Fællesfoto af forsamlingen

Fotos fra Den lettiske Ambassade tekst LN

Legenda

slagmarkernes arkæologer

af Per Nielsen

Første gang jeg stødte på Legenda var, da jeg for et par år siden læste Vincent Hunts bog "Blood in Forest", der handler om afslutningen på Anden Verdenskrig i Letland, specielt slaget om Kurzeme.

I efteråret 1944 havde den Røde Hær isoleret omkring en halv million tyske soldater, heraf flere SS-legioner, på Kurzeme-halvøen. I krigsterminologien også kaldet Kurlandslommen eller Kurlandskedlen.

Lommen blev skabt under den Røde Hærs strategiske offensiv i Baltikum i 1944, da sovjetiske enheder fra den 1. Baltiske Front nåede frem til Østersøen nær Klaipėda. Derved blev den tyske Heeresgruppe Nord afskåret fra resten af de tyske styrker mellem Tukums og Liepāja og forblev isoleret i Kurzeme indtil afslutningen på krigen.

Den Røde Hær rettede i løbet af efteråret 1944 og foråret 1945 seks store offensiver mod de tyske styrker i Kurzeme. De tyske soldater stod bogstaveligt talt med ryggen mod havet, men alle seks sovjetiske offensiver blev slået tilbage. Kampene var hårde, og fronten bølgede frem og tilbage på en linje mellem Jūrmala og Liepāja langs den landevej, der i dag er hovedvejen A9. I de små byer langs frontlinjen, som f.eks. Priekule, Skrundra, Lestene, Dobeles og Bunka, hvor nogle af de blodigste slag stod, kan man stadig den dag i dag besøge de store krigskirkegårde.

Vestlige kilder oplyser, at de tyske tabstal ved slaget om Kurzeme var over 150,000 mand, mens sovjetiske kilder oplyser, at alene fra den 16. februar til den 8. maj 1945 mistede den Røde Hær 160,948 mand.

Da de tyske styrker den 8. maj blev beordret til at overgive sig til den sovjetiske overkommando, var der "radiotavshed" på kommunikationslinjen, og man modtog ikke ordren før den

10. maj, to dage efter den officielle tyske kapitulation. De tyske styrker i Kurzeme var nogle af de allersidste tyske hærenheder, der overgav sig i Europa.

Hunts bog er interessant, fordi han ikke kun beskriver de voldsomme kampe i Kurzeme i krigens sidste halvår, men kommer også ind på de konsekvenser, som krigen har haft og stadig har for de efterfølgende generationer. I bogen fortæller Hunts bl.a. om et møde i Riga med Andris Lelis, et trofast medlem af foreningen *Leģenda*, og tilmed søn af en af foreningens grundlæggere.

To verdenskrige er blevet udkæmpet på lettisk territorium, og alene efter Anden Verdenskrig er der fortsat mindst 200.000 savnede russiske og tyske soldater. Her må man ikke glemme, at på begge sider var der lettiske borgere, som mere eller mindre frivilligt deltog i kampene.

Efter at Letland i 1945 igen kom under sovjetstyre, viste myndighederne ingen interesse for at grave de døde soldater op. Den dag i dag, tre årtier efter Letlands anden uafhængighed, ligger der stadig utallige soldaterlig begravet i de lettiske skove og på de lettiske marker.

Efter det seneste årtusindskift er der i Letland opstået flere foreninger med navne som: *Leģenda*, *Patriots* og *Zvaigzne*, hvis ædle formål er at søge efter faldne og savnede soldater på de mange lettiske slagmarker. Den mest erfarne og succesfulde af disse er foreningen *Leģenda*, som blev grundlagt i 1999 af fire mænd: Viktors Lelis, Askolds Saulitis, Viktors Duks og Tālis Ešmits.

I begyndelsen var det en ren lettisk organisation, men allerede i år 2000 optog man de første internationale medlemmer, og foreningen blev til *Leģenda Military Archaeology*, som i dag er en non-profit organisation, der har medlemmer fra Canada, USA, Danmark, Norge, Sverige, Storbritannien og en række andre europæiske lande og som støttes af frivillige donationer fra hele verden med det formål at finde, identificere og genbegrave døde soldater fra Første og Anden Verdenskrig i Letland.

Til dato har *Leģenda* fundet og identificeret tusindvis af tidligere forsvundne soldater fra hele Europa, hvoraf størstedelen

Kirkegården for de lettiske legionærer i Lestene. Foto: Per Nielsen.

er tyske, lettiske og fra det tidligere USSR. Foreningen afsøger fortrinsvis slagmarkerne i Kurzeme, men har også arbejdet andre steder i Letland og sågar i andre lande, når de er blevet inviteret til at hjælpe internationale kolleger.

Foreningens medlemmer bruger deres fritid på det hårde, til tider også farlige arbejde med at finde savnede soldater, identificere dem ved deres "hundetegn" (identifikationsmærker) eller medaljer, give dem en ordentlig begravelse og om muligt finde en slægtning, som kan få vished om deres savnede familiemedlems skæbne.

Alle de russiske soldater, som *Legenda* genfinder, samles og genbegraves derefter i Letland ved officielle ceremonier, nogle gange med deltagelse af nulevende slægtinge.

Alle de tyske soldater, som *Legenda* genfinder, bliver overdraget til den tyske krigsgravskommission i Letland til genbegravelse på forskellige krigskirkegårde i Letland.

Arbejdet med at afsøge områderne kan være livsfarligt, fordi der stadig ligger tonsvis af ueksploderet ammunition på de tidligere slagmarker i Letland. Men *Legenda*-medlemmerne er erfarne – mange har endda en specialuddannelse i minerydning fra militæret – og de følger bestemte sikkerhedsprocedurer, når de håndterer ammunition og indsamler det, hvorefter det bortskaffes af lettiske EOD¹-officerer.

¹EOD er en engelsk forkortelse for Explosive Ordnance Disposal (rydning af eksplosiv ammunition).

At afsøge en slagmark uden særlig tilladelse er ikke bare ekstremt farligt; men også ulovligt. Hvis du bliver taget i at grave ulovligt på slagmarker eller fortidsminder i Letland, kan du risikere op til fire års fængsel. Efter Ebay, hvor enhver nu frit kan sætte varer til salg, opstod i slutningen af 1990'erne, et ulovligt marked for nazistiske relikvier, og priserne på f.eks. emblemer kan være skyhøje. Det betyder, at den "sorte arkæologi" er blevet et stort problem i Letland, hvor soldaternes jordiske rester bliver skændet, så de ikke længere kan identificeres – og de genstande, de stadig måtte have på sig, stjålet og solgt på ulovlig vis.

Legenda plyndrer ikke slagmarkerne, men har særlig tilladelse til at afsøge områderne og overholder den lettiske regerings love og de regionale regulativer samt indhenter alle relevante tilladelser fra myndighederne, før de påbegynder deres søgearbejde. Legendas medlemmer følger alle de juridiske regler og procedurer vedrørende opgravning og håndtering af menneskerester.

Almindelige genstande fundet sammen med soldaterne forbliver hos dem og begravnes sammen med dem.

Det sker at specielle genstande fundet under Legendas ekspeditioner bliver doneret til museer i Letland, hvor de bliver konserveret og opbevaret, så fremtidige generationer kan studere dem og få en bedre forståelse af de kampe, der blev udkæmpet i Kurzeme.

I løbet af året løser Legendas lettiske medlemmer mindre opgaver rundt om i landet. Her er et eksempel:

En familie arvede en gård i Kurzeme. I familien blev det fortalt, at den slægtning, der kom tilbage til stedet, da krigen sluttede i 1945, fandt en masse efterladte våben og ubrugt ammunition i og omkring huset. For at slippe af med krigsafaldet smed bonden det ned i et bombekrater, der var midt på gårdspladsen. Han dækkede det hele til med jord og plantede et æbletræ på stedet, for at ingen skulle finde på at grave lige dér. Familien, der nu havde overtaget gården, ville fælde æbletræet for at udvide gårdspladsen. De kontaktede politiet og fortalte historien om, at der lå våben og ammunition gemt under træet. Politiet mente ikke, at det var deres opgave,

da der ikke var noget bevis for, at historien var sand. I stedet henviste man familien til at kontakte Legēnda. Folkene fra Legēnda kom – og på stedet under æbletræet, der ifølge overleveringerne skulle rumme et krater fyldt med våben og ammunition, fandt man de jordiske rester af ikke mindre end et dusin savnede soldater. Æbletræet skjulte i virkeligheden en ukendt massegrav.

Hver sommer og efterår har Legēnda to større afsøgningsekspeditioner i Letland, hvor foreningens internationale medlemmer også deltager.

I juni var jeg i Letland med en gruppe fra den danske arkæologiske forening Harja. Jeg havde på forhånd været i kontakt

Slagmarken ved Lestene som Legēnda undersøgte i juni. Foto: Erik Dam.

med Legēnda og havde helt exceptionelt fået lov til at gruppen fra Harja kunne komme med ud en enkelt formiddag for at se, hvordan Legēnda-folkene arbejdede i felten. Vi var så heldige, hvis man kan bruge det udtryk, at vi oplevede, hvordan de fandt og udgravede

resterne af en ukendt russisk soldat i et sumpet område nær Lestene. Antagelig er han faldet i december 1944, da den Røde Hær havde en stor offensiv på disse kanter.

I gennemsnit finder og genbegraver Legēnda årligt mellem 600 og 800 savnede soldater fra de to verdenskrige.

De lettiske arkæologer er ikke begejstrede for Legēnda. Jeg forstår ikke helt hvorfor. Det er nok mest fordi Legēnda-folkene fortæller, at de dyrker militær arkæologi; men stort set ingen af dem har en arkæologisk uddannelse, og deres udgravningsmetoder har ikke meget med arkæologi at gøre.

Den ukendte russiske soldat, der faldt ved Lestene.

Foto: Erik Dam.

Men ser man bort fra denne uvæsentlige detalje, så gør Legenda et vigtigt stykke arbejde, og det var en fantastisk oplevelse at være sammen med disse entusiastiske mennesker.

I begyndelsen af juni i år deltog Legenda i en speciel afsøgningsoperation i nært samarbejde med det lokale museum i Baldone. Baggrunden er en trist historie, der trækker tråde til en af de mest forfærdelige begivenheder under Anden Verdenskrig – Holocaust. Desværre også et mørkt kapitel i Let-

lands historie.

Den 22. juni 1941 trodsede Hitler ikke-angrebspagten med

Ueksploderede granater, indsamlet på området af Legenda-folkene i løbet af en enkelt formiddag.

Foto Per Nielsen

Stalin og iværksatte "Operation Barbarossa", et lynangreb på Sovjetunionen. Den 1. juli faldt Riga, og mindre end 10 dage senere var hele Letland under tysk kontrol. Næsten øjeblikkeligt kastede de nye tyske myndigheder sig brutalt over landets jødiske befolkning, godt hjulpet af lokale håndlangere, der ville vinde det nye herrefolks gunst. Denne brutalitet var

ikke kun begrænset til de større byer. Ude på landet i Letland blev jødiske familier aktivt opsøgt, tævet, røvet eller sågar myrdet af de lokale.

Baldone er en lille by, der ligger omkring 40 km syd for Riga, og som især er kendt for sine helbredende kurbade. Før krigen var byen et fredeligt og idyllisk sted. Men i august 1941 bredte volden mod jøderne sig i Letland, og Baldone var ingen undtagelse. De lokale jødiske familier blev gennet sammen under påskud af, at de skulle transporteres til Riga, hvor alle jøder skulle registreres og interneres i Riga-ghettoen, som var ved at blive gjort klar. Men Baldone-jøderne nåede aldrig til Riga.

Fortællingen om deres forsvinden har været tæt på at ende i glemslens mørke, men to lokalhistorikere, Juris Jeršovs og Ojārs Andersons, havde gjort det til deres personlige mission at løse mysteriet. Den sidste og afgørende brik i puslespillet faldt først på plads, da de for ikke så længe siden fik kontakt med en mand, hvis mor havde fortalt ham om et skyderi, som hun fra sit skjul havde været vidne til, da hun tilfældigvis plukkede svampe i skoven i august 1941. Den vigtigste information var, at han kunne stedfæste begivenheden til en gammel skyttegravslinje fra Første Verdenskrig, som løb parallelt med Berzene-floden. Museet i Baldone kontaktede Legēnda, og en afsøgning af området blev omhyggeligt planlagt. Søgeområdet blev afspærret af politiet, og der var adgang forbudt for tilfældige nysgerrige. Eftersøgningen startede i første omgang med metaldetektorer. Man afsøgte området langs skyttegravslinjen, og søgte specifikt efter patroner, der kunne afsløre det nøjagtige sted, hvor de bevæbnede mænd måtte have stået. Det varede ikke længe før de første patroner blev fundet, det var Lee Enfield patronhylstre², fabrikeret i Riga. Ammunition til en riffeltype, der fortrinsvis blev brugt af de lokale lettiske hjælpepolitienheder, populært kaldet ”Šucmaniem” (en lettisk version af det tyske Schütze-Männer

2 Lee-Enfield riflen blev den britiske hær vigtigste infanterivåben i 1902. Den skød med 303-kaliber ammunition fra et magasin med 10 patroner. Lee-Enfield kunne rumme dobbelt så mange patroner som f.eks. Springfield-riflen og havde en hurtigere skudhastighed. De forskellige modeller af Lee-Enfield-rifler var standardvåben for britiske infanteritropper i både første og anden verdenskrig.

Legenda-folkene udgraver skyttegravene i skoven ved Baldone. Foto: Mārtiņš Kazainis, Baldone Museum.

/Skyttemænd). Den type rifler blev først brugt i Letland efter Første Verdenskrig, så patronhylstrene kunne ikke stamme fra de kampe, der dengang havde fundet sted i skoven. Man begyndte at udgrave de gamle skyttegrave. Det varede ikke længe før de første menneskerester blev fundet. Hvert hold af Legenda-gravere havde museumsfolk med, som sør-

Genbegravelsen af de jødiske ofre på kirkegården i Baldone. Foto: Mārtiņš Kazainis, Baldone Museum.

gede for at optage, dokumentere, fotografere og forsøge at identificere hver eneste genstand, der blev fundet. Projektiler skudt ind i skyttegravens grus og de tomme patronhylstre fra pistoler, kranier med slagmærker, brækkede ben, skudhuller i hofteknoglerne, skeletter i fosterstilling, tegner et uhyggeligt billede af den brutalitet, som disse stakkels mennesker blev udsat for i slutningen af juli eller begyndelsen af august 1941. Da området var udgravet, havde Legenda-folkene fundet resterne af 29 voksne mennesker (hvoraf cirka halvde-

len var kvinder) samt 10 børn, hvor det yngste barn kun var 8 måneder gammelt.

Den 30. juni var Baldone kirkegård vært for en genbegravelse. I ceremonien deltog en rabbiner fra synagogen i Riga samt de lokale beboere, Legenda-folkene, medlemmer af det lokale byråd og en række andre betydningsfulde personer. Ved genbegravelsesceremonien blev genstande fundet på gerningsstedet (i alt 171 genstande) begravet sammen med resterne af de myrdede. Som afslutningen på ceremonien lagde hver af beboerne i Baldone en sten på gravstedet som en symbolsk gestus. Stenene var enten hentet på henrettelsesstedet

i skoven eller fra de huse i Baldone, hvor de jødiske familier engang havde boet. Nu er Baldone-jødernes skæbne kendt, og de hviler endelig i fred.

Som nævnt er der mange sprængstofkyndige blandt medlemmerne i Legenda. En af foreningens nyeste aktiviteter er at hjælpe med at rydde miner i Ukraine, bl.a. ved fronten i Donbass. Legendas repræsentanter arbejder her tæt sammen med Explosive Ordnance Disposal-teamet, også kendt som "EOD Aberne", og Legenda-teamet bliver i Ukraine, så længe de kan gøre gavn.

Legenda gør en betydningsfuld indsats på de tidligere slagmarker i Letland. Hos mig hersker der ingen tvivl om den sag. Legenda er som nævnt en non-profit organisation, hvis virke finansieres af frivillige donationer. Hvis du vil støtte Legendas arbejde, kan du donere et beløb via foreningens hjemmeside Legenda Military Archaeology: <https://www.Legenda-archaeology.com/>

Kilder:

Legenda Military Archaeology: <https://www.Legenda-archaeology.com/>

https://en.wikipedia.org/wiki/Courland_Pocket

<https://kekava.lv/nekategorizets/baldones-ebreju-parapbedisanas-ceremonija-baldones-pilsetas-kapos/>

<https://jews.lv/lv/holokausta-laika-nogalinato-baldones-ebreju-parapbedisanas-ceremonija-baldones-pilsetas-kapos/jaunumi-un-notikumi/>

<https://www.la.lv/bernu-un-sieviesu-apavi-macins-ar-berna-brosinu-matu-kemmes-un-kauli-kauli-kauli-baldones-meza-atrasti-zverigi-nogalinatie-ebreji/galerija/-7>

Vincent Hunt: "Blood in the Forest - The End of the Second World War in the Courland Pocket". Helion & Company 2017.
Torsten Weper, Esben Mønster-Kjær, Niels-Peter Granzow Busch: "De glemte soldater". I: Historie: illustreret videnskab, 2020, nr. 1, s. 28

Padures Muizas Klets

Af Olav Ernstsen

Padures Muizas Klets, betyder Herregården Padures stald, den er bygget i det 18. århundrede, og er den eneste murede

Padures Klets

staldbygning i Letland med mansardtag. Alise Volanska fra Padure, som er journalist og guide, har fortalt, at der til herregården Padures Muiza har været mange bygninger; blandt andet

en hestestald, smedje, mølle, gartnerbolig, tjenestefolkets huse og den gamle stald med mansardtag.

En lokal journalist har til dagspressen fortalt, at der her har været en landbrugsskole, til hvilken der hørte 50 hektar jord og flere haver med frugttræer. Eleverne på landbrugsskolen lærte om jordbrug, kvægbrug og pleje af redskaber, og for pigerne var der undervisning i madlavning og håndarbejde. Ja, her lærte de unge om, hvad det vil sige at arbejde som landmand.

Det fortælles, at der engang har stået flere tønder med saltet kød og kål i staldens stueetage, og der har i stueetagen også været plads til kareter og droscher, som var hestetrukket vogne til transport.

En af herregårdens ejere var en ivrig jæger, og han havde for vane at hænge jagtbyttet op på kroge i stueetagen. Lokale borgere har engang fortalt, at det især var rådyr, som blev hængt op i stueetagen, og rådyrene blev oplødt i kærnemælk.

Der kom den tid, hvor alle lettiske landkommuner, pagasti, måtte vælge sig et logo for kommunen, det kunne være fugle, blomster og andre heraldiske kendetegn. I Padures Pagasts Byråd havde man et ønske om, at Padures Klets ville være et fint symbol for kommunen, men Den Heraldiske Komite med Ramons Umblis som formand gik imod denne ide, da man ikke mente, at bygninger kan være et symbol for en kommune. Men, som man sagde i Padure: Vores Padures Klets er den eneste af sin slags i Letland, og det blev så accepteret af Den Heraldiske Komite, nemlig at Padures Klets skal være et symbol for Padures Pagasts. Det havde så den effekt, at Padures Klets blev vedligeholdt.

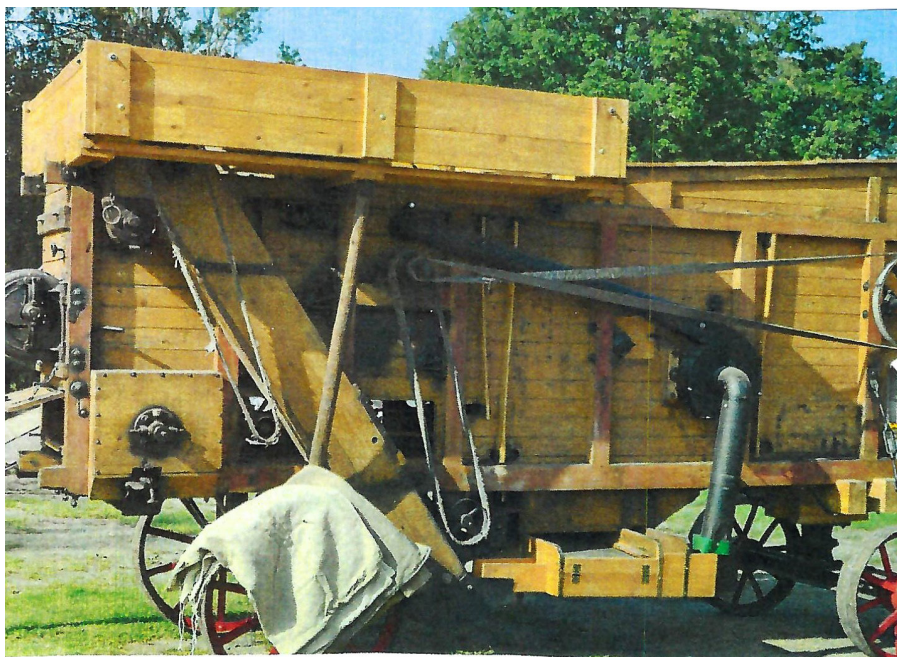
Efter at Padures Pagasts var blevet indlemmet i Kuldigas Novads region, besluttede man, at Padures Klets skulle fungere som en kulturbygning, hvor de lokale borgere kunne mødes. Sammen med Den Lettiske Stats Administration for Beskyttelse Af Kulturelle Mindesmærker udarbejdede et par lokale borgere et projekt for Padures Klets, og i det store projekt indgår der flere specielle delmål for en omfattende reovering. Der blev blandt andet lagt nye gulvbrædder i bygningen, og derudover blev der indlagt el og opført et toiletrum.

For flere år siden skabte den lokale skuespiller Indra Burkovska filmen "Tevs, Radi un Kulmasina", "Far, Slægtninge og Tærskemaskine". Filmen handler om, at Indra Burkovskas far, der var landmand i Padure, skænkede sin tærskemaskine Imanta til et museum.

Indgangsporten til Padures Klets.

I Padure havde man længe haft et ønske om at anskaffe sig en tærskemaskine, som skulle indgå som attraktion, når man afholdt sommerfest. Snakken gik frem og tilbage, og man gjorde alt for at anskaffe en tærskemaskine.

Padures Tærskemaskine

Det lykkedes at opspore en tærskemaskine i Rumbas Pagasts. Her boede der en landmand, som efter længere tids forhandlinger gik med til at sælge sin tærskemaskine, som havde været i funktion i flere år i modsætning til tærskemaskinen Imanta, som aldrig havde været i brug.

Halvdelen af problemet var nu blevet løst, men så kom spørgsmålet om, hvordan man kunne finansiere købet af tærskemaskinen. Det lykkedes at få Kuldigas Regionsråd med til at yde et mindre beløb til købet af tærskemaskinen, og også den lokale virksomhed SIA Amazonas leder Baiba Mikala gik med til, at Amazone skulle yde et tilskud til købet af tærskemaskinen, da, som Baiba Mikala sagde: "Jeg er af den opfattelse, at Letland er landbrugets, og naturens land." SIA Amazone skænkede næsten halvdelen af beløbet til købet, og virksomheden gik med til, at tærskemaskinen kunne få lov til at stå i en hangar på virksomhedens grund. Da virksomheden ligger tæt ved Padures Klets, er det ikke noget større problem at få den bragt over til Padures Klets grund, når den indgår i arrangementer i og ved Padures Klets.

Det lykkedes at skaffe det resterende beløb ved at henvende sig Kurzemes Regions Lettiske Jordbrugersammenslutning, hvis medlemmer samlede penge ind til købet.

Transporten af tærskemaskinen fra Varpa i Rumbas Pagasts, som ligger på den modsatte side af, hvor Padure ligger ved floden Venta, foregik i lavt tempo, først ca. 20 kilometer til broen over Venta i Kuldiga og derefter omkring 8 kilometer ud til Padure.

Ved Padures Kleits afholdes den årlige begivenhed Jautra Masintalka Padure, Jautra betyder glad, munter. Denne glade høstfest har nu fundet sted i 7-8 år, dog har coronaen begrænset mulighederne for alle aktiviteter på området ved Padures Kleits. Alle er velkomne til denne glade dag, hvor tærskemaskinen sættes i gang, og hvor der er koncerter, arbejdende værksteder og som noget særligt deltager dudenieki, sækkepibespillere fra Suiti i Alsunga.

Man vil gerne have tilflyttere til Padures Pagasts, som i skrivende stund, august 2022, har ca. 1.050 indbyggere, og derfor har man i Padure arrangeret en særlig dag, kaldet Balta Diena, Den Hvide Dag, som er et tilbud til tilflyttere til Padures Pagasts. Denne dag vil Kurzemes historie blive fortalt med særlig vægt på livet på landet, ligeledes vil man få mulighed for at se forskellige udstillingsgenstande samt lære at forstå, hvad traditioner og tro betyder for landbefolkningen. Denne dag vil der også blive opført rollespil og temaerne er ofte: ”Hvordan var det at være mor, far og barn? Ja, hvordan lærte man sine børn skikke og normer.”

For vinelskere er egnen omkring Kuldiga en sand perle, og her på Balta Diena kan man smage på vine, som er fremstillet af solbær, kirsebær, hindbær og muligvis af et par andre bærarter. Vinen serveres også på herregården Padures Muiza.

Der foregår meget i Padure i år, og det er ikke længe siden, at der var en dag for kommunens ældre, ligeledes har så kendte bands som Apvedcels og Rumbas Kvartets optrådt her. Padures Kleits er et besøg værd, og Irita Rkite står for at gøre Padures Kleits til et yndet udflugtsmål.

Olav Ernstsén

Ps: De bedste hilsener til bestyrelsen for Foreningen Danmark-Letland og til de ansatte ved Den Lettiske ambassade.

Sejrsmonumentet Pārdaugava – storhed og fald

af Per Nielsen

I Riga – Pārdaugava – på den anden side af Daugava, i Uzvaras parks (Sejrsparken), stod indtil for ganske nylig et markant monument fra sovjettiden, dedikeret til afslutningen på Anden Verdenskrig: "Piemineklis Padomju karavīriem – Padomju Latvijas un Rīgas atbrīvotājiem no vācu fašistiskajiem iebrucējiem" (Monumentet til de sovjetiske soldater – befri-erne af det sovjetiske Letland og Riga fra de tyske fascistiske

Sejrsparken med obelisk.
Kilde Wikipedia

angribere). Nu er man i gang med at fjerne det – ikke kun på grund af krigen i Ukraine, det er en meget længere historie.

Lad os begynde med begyndelsen. Stedet, hvor monumentet stod, var fra det 17. århundrede til begyndelsen af det 20. århundrede en del af Pārdaugava esplanaden og Rigas befæstningssystem, der i dette område mest bestod af sumpe-ede engområder, hvor der indtil 1908 var byggeforbudszone. I 1910 anlagde man i området en park, der blev kaldt Peters Par-

ken til ære for zar Peter den Store. Det skete i forbindelse med fejringen af 200-året for det russiske imperiums annektering af Riga og Vidzeme. Under sit besøg i Riga i 1910 plantede den russiske zar Nikolaj II og hans familie personligt en række egetræer i denne nyanlagte park.

I 1923 blev parken omdøbt til Sejrspladsen, som markering af fireårsdagen for den lettiske hærs sejr over Bermondthæren¹, hvor nogle af de hårdeste kampe for Letlands frihed blev udkæmpet netop i Pārdaugava-området den 11. november 1919. I 1961 omdøbte Rigas byråd parken til det ikke særlig mundrette navn CPSU's XXII kongrespark.

Centralkomiteen for Letlands Kommunistiske Parti (LKP) og Ministerrådet for Den Socialistiske Sovjetrepublik Letland (LSSR) blev i 1974 enige om, at der i parken skulle opføres et sejrsmonument, som markerede afslutningen på Anden Verdenskrig. I 1977 blev der udskrevet en konkurrence om det bedste monument til markering af den sovjetiske hærs befrielse af det sovjetiske Letland og Riga fra de tyske fascister. Der var stor respons på konkurrencen, 33 projekter deltog. Et forslag fra en kreativ gruppe på fire billedhuggere og syv arkitekter endte med at blive valgt.

Monumentet blev finansieret med midler, der "frivilligt" blev doneret af folket (ved at man trak et mindre beløb fra arbejderne løn samt at virksomhederne stillede "frivillig" arbejdskraft til rådighed). Opførelsen af monumentet og parkanlægget stod på i årene fra 1979 til 1985 og omfattede ikke mindre end ti hektar jord med diverse vandbassiner, stisystemer, belysning og bænkdsgin, forskellige platforme og en scene. Området fik navneforandring til det nuværende navn: Sejrsparken.

I midten af parkanlægget stod en 79 m høj obelisk dannet af fem søjler i forskellig højde, som blev kronet af femtakke

¹ Bermondthæren, et "russiske specialkorps" fra Letlands uafhængighedskrig, der for det meste bestod af tyskbaltere, men også af russiske krigsfanger rekrutteret fra tyske fangelejre, sandsynligvis omkring 20.000 kæmpende mand, ledet af Pavel Bermond-Avalov (1877-1974), en antikommunistisk general, som åbent propagerede for monarkistiske idéer.

Sejrparkens monument ”Moderlandet”. Kilde: Wikipedia

stjerner. Obeliskens form symboliserede de fem års krig afsluttet med en sejrssalut. Visuelt dominerede obeliskens centrale del af anlægget. Ved foden af obeliskens var indhugget årstallene 1941-1945. På et tidspunkt var der også en inskription på russisk og lettisk, men bronzebogstaverne blev stjålet af metaltyve, og teksten er aldrig blevet genskabt.

Skulpturdelen blev udført af de to lettiske billedhuggere Aivars Gulbis (f. 1933) og Ļevis Bukovskis (1910-1984)². Sidstnævnte havde

selv deltaget i Anden Verdenskrig som soldat i den lettiske legion

Ļevis Bukovskis havde udført den 7,5 meter høje bronzeskulpturgruppe ”De befriende soldater”, en skildring af tre gestikulerende soldater med hjelme og automatiske skydevåben, der fejrer sejren. Billedhuggeren Aivars Gulbis, som skabte den 10 meter høje bronzefigur ”Moderlandet”, der forestiller en kvinde klædt i en flagrende kappe, en allegori over den antikke græske sejrsgudinde Nike – her nok mere tænkt som Moder Rusland – havde oprindeligt foreslået en mere neutral

² I 1961-1967 skabte Bukovskis sammen med billedhuggerne Oļegs Skarainis, Jānis Zariņš, Ernst Neiswestny og arkitekterne Gunārs Asaris, Oļģerts Ostenbergs, Ivars Strautmanis m.fl. mindesmærket for nazismens ofre i den tidligere Salaspils-fangelejr. Indgangspartiet er en mægtig asymmetrisk betonmur med en lav indgangsspalte og over den står inskriptionen ”Bag disse porte stønner jorden” (- et citat fra et digt af digteren Eižens Vēveri, som selv var fange i lejren). En metronom slår til hjerterytmе og bagved på en plan mark omgivet af skov står syv allegoriske figurer formet i ru beton.

Sejrsparkens monument "De befriende soldater". Kilde. Wikipedia

skildring af en mor med et barn i sine arme ³, men hans første forslag blev forkastet af kulturministeriets ideologiske censurkomité. Siden sejrsmonumentet stod færdigt har det hvert år den 9. maj været samlingspunkt for flere

hundredtusind mennesker, alle Rigas skoleklasser blev kommanderet ud med røde pionerhalstørklæder om halsen, skoleuniform og hvide strømpebukser.

Efter Letlands anden selvstændighed i 1991 var det fortrinsvis den russisktalende del af befolkningen, der ønskede at markere afslutningen på i Anden Verdenskrig.

I 1989 arrangerede den lettiske kunstner Miervaldis Polis en modig soloperformance ved Sejrsmonumentet – "Bronzas cilvēks pret okupāciju" ("Bronzemand mod besættelsen").

Efter at Letland i 1991 igen var blevet et selvstændigt land, vurderede Statens Inspektorat for Beskyttelse af Kulturminde (VKPAI), at sejrsmonumentets kunstneriske kvalitet ikke opfyldte kriterierne for at kunne blive betragtet som et fredet kulturminde. Mange lettiske borgere mente desuden, at monumentet ikke blot symboliserede den røde hærs sejr over de

³ I 1985 lavede instruktøren Juris Podnieks (1950-1992) filmen "Veļ Sīzifs akmeni" (Sisyfos ruller sten), hvor Gulbis' originale udkast til kvindefiguren i Sejrsmonumentet i Riga bliver vist. Aivars Gulbis' monumentale skulpturer, som kan ses i det offentlige rum, er for eksempel monument til digteren Rainis på Esplanaden i Riga, "Revolutionens Muse" på Rainis kirkegården samt Juris Podnieks' gravsten.

tyske fascister, men også Sovjetunionens fortsatte besættelse af Letland, og derfor burde monumentet rives ned.

Sådan skulle det dog ikke gå. I april 1994 blev der indgået en aftale mellem Letland og Den Russiske Føderation, hvor det af artikel 13 fremgår, at begge lande forpligter sig til at sikre vedligeholdelse og tilgængelighed af soldatergrave og mindesmærker fra Anden Verdenskrig.

Da aftalen blev indgået, var den største trussel mod Letland den russiske hær, som stadig var i landet⁴. Letland var på det tidspunkt hverken medlem af EU eller NATO.

Sejrsmonumentet fik lov at blive stående, men natten mellem den 5. juni og 6. juni 1997 forsøgte medlemmer af Pērkonkrusts⁵ uden held at sprænge obelisken i luften. En tragisk hændelse, for ved eksplosionen blev to af organisationens medlemmer dræbt.

Siden da har diskussionen om sejrsmonumentets berettigelse været en tilbagevendende begivenhed i de lettiske medier hvert år omkring den 9. maj.

I april 2012, kort efter at der i Letland den 18. februar var blevet holdt folkeafstemning om, hvorvidt det russiske sprog skulle have status som statsprog, tog en gruppe privatpersoner på internetportalen "Mana Balss.lv" initiativ til en underskriftindsamling for nedrivning af sejrsmonumentet.

Et par uger senere, den 19. marts 2012, blev et lignende initiativ til underskriftindsamling for bevarelse af sejrsmonumentet sat i værk på internetportalen "petitijas.com" – på både russisk og lettisk. Sidstnævnte fik kun indsamlet godt 5.000 underskrifter, mens førstnævnte indsamlede over 10.000 underskrifter og efterfølgende præsenterede

4 De russiske soldater forlod først Letland endeligt i 1999, da den sidste militærbase blev nedlagt.

5 Efter Letlands anden selvstændighed i 1991 opstod der en højreekstremistisk gruppe i Letland, som tog navnet Pērkonkrusts (Tordenkorset) efter en lettisk nationalistisk organisation og politisk parti, der eksisterede fra 1933 til 1944. Da medlemmer af Pērkonkrusts havde forsøgt at sprænge Sejrsmonumentet i luften natten mellem 5. og 6. juni 1997, blev gruppen forbudt. Den Russiske Føderations udenrigsministerium har i flere gange fremhævet Pērkonkrusts-bevægelsen som eksempel på "fascisme" i dagens Letland.

initiativet for det lettiske parlament Saeimaen til overvejelse. Rigas daværende borgmester, Nils Ušakovs, kaldte projektet for ”fuldstændig mareridtsagtigt” og gav udtryk for, at en nedrivning af monumentet ikke var lovlig og ville skabe ”unormale spændinger” i hele landet.

Den 28. februar 2014 blev den ukrainske Krim-halvø besat af russisk militær. I Ukraine udviklede urolighederne sig efterfølgende til en væbnet konfrontation mellem den ukrainske regering og ukrainske separatister, der erklærede Donetsk- og Luganskregionerne for folkerepublikker.

Den 9. maj samme år var der markante spændinger ved sejrsmonumentet i Riga, hvor der bl.a. blev demonstreret med flag fra folkerepublikken Donetsk.

I september 2016 afviste Saeima en ansøgning om renovering af Sejrsmonumentet, til trods for at man i 1994 havde indgået en aftale mellem Letland og Rusland om vedligeholdelse og bevarelse af denne type monumenter.

I 2019 foretog det lettiske analyseinstitut Factum en rundspørge blandt den lettiske befolkning som viste, at 41% øn-

Blomsternedlægning i Sejrsparken 9. maj 2016. Kilde: Wikipedia.

skede at bevare Sejrsmonumentet, 36% ville nedrive det, mens 15% ønskede at omdøbe monumentet og flytte det til et helt andet sted.

Diskussionen om Sejrsmonumentets fremtid var blevet et følsomt emne, som splittede den lettiske befolkning.

Den 26. oktober 2019 skrev ukendte personer ordet "Okupanti" (Besætttere) med hvid spraymaling på monumentets sokkel.

Den 29. oktober 2019 nedsatte Saeimaen en arbejdsgruppe, der skulle tage stilling til, hvad der skulle ske med Sejrsmonumentet. Det var tydeligt at størstedelen af det lettiske samfund så monument som en glorificering af den sovjetiske besættelse. Forslag om at supplere monumentet med et lille historisk museum, omdanne det til et antifascistisk mindesmærke o.a.. blev dog afvist af myndighederne.

I 2020 var der den 9. maj pga. corona-restriktionerne kun omkring 20-25 tusinde mennesker forsamlet ved sejrsmonumentet. Tidligere år har markeringen kunnet samle mindst 200.000 mennesker.

I 2021 var der igen corona-restriktioner den 9. maj. Parken omkring Sejrsmonumentet blev afspærret og kun ganske få mennesker fik mulighed for at komme ind på området for at lægge blomster.

Men så skete der noget, der satte turbo på beslutningsprocesserne omkring Sejrsmonumentets skæbne. Natten til den 25. februar i år, hvor Rusland netop havde invaderet Ukraine, blev monumentets sokkel overmalet i det ukrainske flags farver, og en mand gik løs på monumentet med en hammer – dog uden større effekt. Som følge af den russiske invasion i Ukraine blussede diskussionen om sejrsmonumentets nedrivning op igen med voldsom kraft.

På "Google Maps" fik Sejrsmonumentet på mystisk vis ændret navn til "Monumentet for Letlands besætttere".

Den 29. marts vedtog Saeimaen et forbud mod, at der den 8. og 9. maj blev afholdt offentlige arrangementer tættere end 200 meter fra ethvert monument, der markerede den sovjetiske hærs sejr i Anden Verdenskrig. Den lettiske regering opfordrede desuden til, at man ikke lagde blomster ved monu-

Den afspærrede Sejrsark sidst i juli i år. Foto: Per Nielsen.

menter, der forherligede den sovjetiske besættelse af Letland. I april 2022 erklærede Rigas byråd, at Sejrsmonumentet var i så dårlig stand, at det var til fare for de besøgende og derfor blev området afspærret.

Den 29. april blev Monumentudvalget i Rigas bystyre enige om, at der skulle foretages en navneændring af monumentet; man kunne bare ikke blive enige om et nyt navn.

Den 2. maj åbnede fotoudstillingen ”Til ære for Ukraines helte!” i parkområdet ved Sejrsmonumentet. Inde på området var der placeret meterhøje plancher med voldsomme fotos og udsagn, der satte fokus på russernes ødelæggende krig i Ukraine.

Alligevel samledes flere hundrede mennesker i parken den 9. maj, og der fandt blomsternedlæggelser sted ved Sejrsmonumentet. Politiet forbød adgangen til parkområdet og monumentet, som siden var under politiets bevogtning døgnet rundt.

De juridiske eksperter og lovgivningssystemet arbejdede på højtryk. Saeimaen suspendede den aftale om vedligeholdelse af mindesmærker, der i 1994 var indgået med Rusland. Sejrsmonumentet skulle væk, men hvordan? Mange mente, at det nemmeste var at sprænge monumentet i luften, men

direktøren for Letlands Nationale Kunstmuseum, Māra Lāce, manede til besindighed. Det ville trods alt være for brutalt. Skulle monumentet fjernes, burde det gøres på en mere civiliseret måde, mente hun.

Den 16. juni vedtog Saeimaen en lov ”Om forbud mod at fremvise genstande, der glorificerer det sovjetiske og nazistiske regime og deres demontering på Republikken Letlands territorium”. Den 23. juni trådte loven i kraft, og ifølge loven er det nu forbudt i det offentlige rum og i offentlige bygninger (med undtagelse af akkrediterede museer) at vise monumenter, mindsten, mindeplader, mindesmærker, arkitektoniske eller kunstneriske frembringelser og andre genstande, der har været på Letlands territorium siden 1940 og som hylder den sovjetiske besættelsesmagt eller Nazityskland, en begivenhed eller en person relateret til disse, glorificerer totalitarisme, vold, militær aggression, krig og krigsideologi eller indeholder symboler på sovjetmagt eller nazisme. En noget kringlet formulering, men loven understreger dog, at dette ikke gælder for monumenter, mindesmærker, mindetavler, mindsten eller andet, der er placeret på kirkegårde for soldater, der faldt i krigen samt mindesteder for ofre for sovjetisk eller nazistisk terror.

Ifølge Saeimaens beslutning skal monumenter, der glorificerer totalitære regimer, fjernes senest den 15. november dette år. Torsdag den 14. juli vedtog Saeimaen et forslag om fjernelse af 69 monumenter, mindesmærker, mindeplader og andre genstande, der glorificerede de sovjetiske og nazistiske regimer på lettisk territorium ⁶ – heriblandt Sejrsmonumentet i Uzvaras parken.

Med hensyn til Sejrsmonumentet blev bolden straks spillet videre til byrådet i Riga, som ikke vil tøve med at rive det

⁶ Pudsigt nok kom pilen også til at pege den anden vej. Billedhuggeren Kristaps Gulbis (søn af billedhuggeren Aivars Gulbis, som har skabt skulpturen ”Moderlandet” ved Sejrsmonumentet) måtte opleve den tort, at hans værk ”Letlands bikube for frihed”, dedikeret til de lettiske krigsfanger i Belgien, opstillet i den belgiske by Zedelgem i 2018, blev, stort set samtidig med at loven blev vedtaget i Letland, af belgierne erklæret for ”uønsket” og blev demonteret, fordi værket angiveligt ærede de lettiske legionærer, som ifølge belgierne var ”nazistiske kollaboratører”.

sovjetiske monument ned. Der er regnet på udgifterne. Monumentet er bygget på et sumpet område, solidt funderet, for det meste med armeret beton. Desuden er det et omfattende projekt. Der skal fjernes et anlæg, som dækker mange hektar og som det i sin tid tog seks år at anlægge. Det vil koste op mod 3 millioner euro at få fjernet Sejrsmonumentet, vurderer man. Private har allerede doneret mere end 268 tusind euro til projektet, men det rækker ikke langt, resten af pengene må findes i forskellige reservefonde.

Mārtiņš Staķis, Rigas nuværende borgmester, erklærede i begyndelsen af august, at der er indgået en aftale med en entreprenør, og kontrakten er underskrevet; men det er hemmeligt, hvem det er. Nedrivningen af Sejrsmonumentet vil starte i slutningen af august. Alt skal væk, intet bevares.

En anden del af diskussionen er spørgsmålet om Ruslands mulige reaktion. Hvad kan Vladimir Putins handlinger være efter fjernelsen af sovjettidens monumenter i Letland, og hvad betyder det for det russisktalende mindretal i Letland? Leger man med ilden?

Utvivlsomt vil kløften mellem letterne og det russisktalende mindretal en tid blive endnu dybere, men nedrivningen af monumenterne vil højst sandsynligt ikke være grund til, at Rusland invaderer Letland. I så fald får russerne nok at se til. De samme tendenser med fjernelse af sovjettidens monumenter ser man nemlig i alle landene langs Østersøen. I Finland⁷, Estland, Litauen og Polen fjernes der i denne tid sovjetforherligende monumenter. Lige bortset fra kandidatlandet Finland er alle landene fuldgældige medlemmer af NATO.

Sejrsmonumentets skæbne er et klassisk eksempel på, at fortællingen om fortiden fra tid til anden må skrives om, alt efter hvordan verdenssituationen udvikler sig.

Nedrivningen af sejrsmonumentet i Riga gik i gang den 23. august – på årsdagen for indgåelsen af Molotov-Rippentrop-pagten, den ikke-angrebspagt, som Hitler⁷ I Finland er det dog kun et enkelt – et fredsmonument, skænket af Sovjetunionen til byen Helsinki i 1989, blev demonteret i august i år. I Estland, Litauen og Polen ser man lignende tiltag som i Letland.

og Stalin indgik i 1939 og som indeholdt den hemmelige protokol, der beseglede de baltiske landes skæbne.

Internetkilder:

<https://www.citariga.lv/lat/agenskalns/parki/uzvaras-parks/>

<https://www.tvnet.lv/7500986/bordans-pielauj-referendum-rikosanu-par-ta-deveta-uzvaras-pieminekla-demontazu>

https://twitter.com/Interactive_LV/status/1121579878325919745

<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/rigas-dome-uzdod-nojaukt-padomju-pieminekli-uzvaras-parka.a456608/>

<https://rigaspieminekli.lv/?lapa=pieminekli&zans=1&rajons=2&id=171>

<https://www.factum.lv/>

<https://likumi.lv/ta/id/108216-deklaracija-par-latvija-istenota-padomju-socialistisko-republiku-savienibas-totalitara-komunistiska-okupacijas-rezima-nosodijumu>

<https://enciklopedija.lv/skirklis/146216-pieminekli-Padomju-karavīriem---Padomju-Latvijas-un-Rīgas-atbrīvotājiem-no-vācu-fašistiskajiem-iebrucējiem>

Afskedsbrev

Kære medlemmer af Foreningen Danmark-Letland!

Dette er mit afskedsbrev til Jer og til Danmark. Det diplomatiske liv er bittert. Lige når man har fundet sig til rette i et land, fundet venner, er begyndt at forstå noget, så skal man pakke sine ting og enten tilbage til sit hjemland eller rejse videre.

Også mine 4 år i København er slut og jeg forlader Danmark og København med et øje, der græder, og et øje der ler.

Jeg har her oplevet mange skønne øjeblikke, har lært meget og truffet mange dejlige mennesker.

I løbet af disse 4 år har den Lettiske Ambassade i Danmark opnået meget. Det vigtigste arbejde var forbundet med sikkerhedsspørgsmålene. Efter udbruddet af krigen i Ukraine, har udsendelsen af yderligere danske tropper til Letland og militærskibene i Østersøen til at understøtte NATOs østflanke spillet en betydelig rolle. Ligeså intensivt har arbejdet med investorer på Vindenergi-området været, for at overbevise dem om, at de skal investere i Letland. I løbet af disse år har vi fejret flere bemærkelsesværdige jubilæer – Letlands 100 års fødselsdag i 2018 og 100 året for de diplomatiske forbindelser mellem Letland og Danmark i 2021. Mit sidste store arrangement var meget rørende - Forårskoncerten, der fejrede 32.års Jubilæum for genopnåelsen af Letlands uafhængighed, med optræden af det fantastiske lettiske kor "In corde meo". Vi har også lavet en kæmpeinvestering, der holder de næste 100 år – ambassaderesidensens smukke bygning er blevet renoveret og har fået nyt tag.

Alt dette blev muligt takket være mit ambassadepersonale. Derfor vil jeg her gerne nævne mine fantastiske ambassadekolleger: ambassaderådgiver Liga Usilenoka, ambassade sekretær Inese Buike, chauffør Valdis Bormanis, husholderske Svetlana Bormane og den nyligt tilkomne konsulatsmedarbejder Ilona Obi. De var mine faste støtter i alle disse år. Jeg er

mine kolleger meget taknemmelig for dette vellykkede samarbejde. Vi var et lille, men effektivt team.

Jeg har været meget glad for at bo i København. Jeg har nydt den rolige og rene by. Jeg kan vældig godt lide Københavns grønne parker, søer og strande. Min yndlingsårstid i København er foråret. Den danske hovedstad er en blomstrende by i ordets helt sande betydning. Byen blomstrer så smukt op om foråret og dufter herligt. Den danske tradition med at plante frugtræer i byen, i parkerne, langs gader og fodgængerfelter er helt vidunderlig. Jeg vil så længe som muligt huske alle de blomstrende æble- og kirsebærtræer.

Byen blomstrer også i betydningen Attraktivitet. Hvert år vokser befolkningens antal; flere og flere vil flytte til hovedstaden. Det er jo også forståeligt, da København er en perle for sine beboere. Det er en by for mennesker og jeg har med stor glæde oplevet at være københavner i 4 år.

For mig er nærheden til havet også meget vigtig. Strandene og de mange bademuligheder midt i byen er noget jeg har været meget glad for. Selvom jeg ikke om vinteren er fulgt med danskerne ud at bade, så har jeg nydt muligheden for at gå langs vandet eller sidde på en sten ved stranden og se på færgerne og de store fragtskibe, mens jeg drak min medbragte the fra termoflasken.

Ambassadefolk på cykeltur ved "Den lille havfrue" til fordel for Ukraine. Foto Hasse Ferrold

Muligheden i København for at kunne nå frem til alt på cyklen har ændret mine vaner. I begyndelsen af mit arbejde i Danmark var jeg

snarere en meget forsigtig cyklist, men det ændrede sig til, at jeg er blevet lidenskabelig cyklist. Den følelse af frihed og uafhængighed, som man får som cyklist, har hjulpet mig meget i Danmark, og jeg vil forsøge at beholde netop dette også på min nye udstationering.

Jeg har syntes godt om den pragmatiske og saglige måde, som danskerne ordner mange ting med. Til at begynde med fandt jeg det lidt for direkte og endda uhøfligt. Men jeg forstod hurtigt, at denne pragmatiske opførsel sparer megen tid og vigtige beslutninger bliver truffet meget hurtigt. Efter min mening er dette sommetider afgørende for Danmarks succes. Det er meget vigtigt ved den måde, at man ikke skal tage det personligt. Det er simpelthen den danske måde at ordne tingene på!

Kære venner, jeg har nydt jeres venskab og åbenhed. Det har virkelig overrasket mig positivt, hvor meget De ved om Letland og at De virkelig bekymrer Dem om Letland. De interesserer Dem for min hjemstavns og det har rigtigt rørt mig. Jeg har altid fortalt Dem helt åbent om Letland, Politik og Økonomi, om vores ydelser og positive udvikling. Men jeg har heller aldrig skjult de negative hændelser. Jeg er meget stolt af mit land, jeg er lykkelig over som Diplomat at repræsentere Letland i udlandet. Jeg husker altid og fortæller alle: at det er beundringsværdigt, hvad Letland har nået på 30 år. Et land med en meget bitter historie – 50 års Sovjetbesættelse – er så hurtigt vendt tilbage til Europa, er blevet medlem af EU og NATO. Det var også hurtigt muligt, takket være Deres støtte og tillid. Vi husker det og er taknemmelige.

Den smukke side af det diplomatiske arbejde er, at vi hele tiden skal lære, tage imod nye udfordringer og det bliver aldrig kedeligt for os. Så jeg ser med glæde frem til mit næste arbejdssted, som ikke er så langt væk. Jeg skal fremover repræsentere Letland i Tyskland.

Jeg ønsker Dem en dejlig sommer og behold endelig Deres interesse for Letland!

*Med venlig hilsen
Alda*

En venskabsrejse til Letland

Foto og tekst Jørgen Lauterbach

Som det vil være de fleste af dette blads læsere bekendt, har Lejre Kommune nogle venskabsbyer i Letland. I 1997 blev der indgået en venskabsaftale mellem den daværende Gibuli kommune lidt uden for Talsi i Kurland og den daværende Bramsnæs Kommune. Det var den tidlige MF Flemming Damgaard-Larsen, der havde fundet frem til Gibuli, og det viste sig at være et godt valg. Efter kommunesammenlægninger både i Letland og i Danmark er venskabsaftalen nu indgået mellem Talsi og Lejre Kommuner. Der har i de forløbne 25 år været en lang række aktiviteter: Udvekslingsstudenter, håndarbejdsprojekter, kunstnerprojekter, ungdomsskolerne har samarbejdet om opførelse af Musicals, besøg af elever fra Talsi Statsgymnasium og fra skolen i Pastende på Osted Fri- og Efterskole, besøg af mere end 110 personer fra Lejre i Talsi i 2014 med opvisninger bl.a. med islandske heste fra Prinsens Hverving, kunstprojekt og tilsvarende besøg fra Talsi i Lejre. Pga. corona har aktiviteterne i et par år været sat på vågeblus, men nu var tiden kommet til, at formanden for venskabsafdelingen i Lejre, Erik Mikkelsen, med sit rejsebureau, Mikkeltours, havde arrangeret en tur til Letland i dagene 6. – 12. juni. Turen blev en kombineret venskabs- og turistrejse.

Første punkt efter ankomsten til Talsi mandag den 6. var en byvandring i Talsi med Kalvis Kalniņš som guide. Kalvis er medlem af byrådet, leder af turistkontoret, og han taler dansk, for han har været udvekslingsstudent i Danmark.

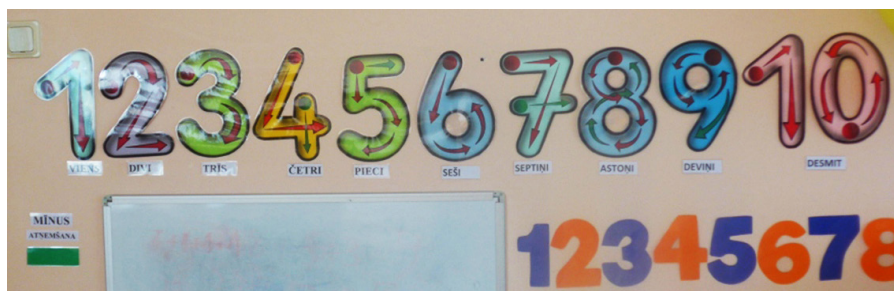
Det var i øvrigt hans bedstefar, der påbegyndte samarbejdet fra lettisk side i sin tid. Her ses han med Erik Mikkelsen.

Vi var bl.a. inde i kirken og nød udsigten fra Borgbakken (Pilskalns), hvor der tilbage i middelalderen har været en borg. Næste dag, tirsdag, stod på et besøg i den oprindelige venskabskommune, Gibuli. Her mødte vi Jolanta, der er leder af kulturhuset

i Pastende i den gamle Gibuli Kommune. Hun har været vores trofaste og meget interesserede kontaktperson i Letland gennem alle årene. Hun har også besøgt os mange gange i Lejre. Vi besøgte først en børnehave, hvor vi blev fint modtaget. På denne tavle, er tallenes navne angivet nedenunder, så den

kan være nyttig også for danskere, der vil lære tallene på let-tisk. Der var også et "Matematikas Centers".

Efter en dejlig frokost i kulturhuset "Tautas Nams", hvor der også var underholdning med sang og guitar-spil, var næste stop et besøg hos Jolanta. Hun og hendes mand, Agris, er for nogle år siden flyttet fra en lejlighed ud til et hus med en stor og velholdt have i nærheden. Der bliver dyrket grøntsager, og deres fine hus var åbent for os. Til sidst en hjertelig afsked. Næste stop var Spare Museum, der ligger nogle km ude ad vejen mod Ventspils. Her blev vi modtaget af lederen Tabita og hendes medarbejdere. Det er et landbrugsmuseum indrettet i en gammel herregård. Det er også et levende museum. Her

bliver der vævet af en kvinde i folkedragt. Dette billede er fra et tidligere besøg. Og et lille bibliotek er der også plads til.

Til sidst kørte vi forbi en sø, hvor Kalvis har lavet en tømmer-

flåde med et lille hus og en sauna. Den lejer han ud om sommeren, og det går godt. Efter aftensmaden mødtes jeg med Antra Grube, der var en af lærerne ved besøget på Osted Fri- og Efterskole. Vi gik en fin aften tur ned til byen og tilbage langs søen, hvor vi hørte nattergale.

Onsdagen bød på en længere tur. Vi var først i Ventspils, havnebyen mod Østersøen. Byen har 44.000 indbyggere. Store mængder olie og andre mineralressourcer bliver udskibet herfra. Byen er karakteristisk ved, at der rundt om er et antal køer, som vi her får fortalt om af Guna Grinberga, der var med som tolk.

Herfra gik turen til Kolka, hvor Østersøen og Rigabugten mødes.

Fra Kolka kørte vi 60 km langs Riga-bugten til byen Mersrags. Det er en lille havneby i Talsi Kommune. I slutningen af 1800-tallet blev der bygget mange sejlskibe, og fiskeri er fortsat et vigtigt aspekt af økonomien. Mersrags har i mange år været venskabsby med Hvalsø, men efter kommunesammenlægningen er den blevet en del af Talsi Kommune, og den er således fortsat med venskabssamarbejdet.

I Mersrags fik vi en dejlig fiskemenu, og bagefter var der en fin koncert med danseoptrin af børn og unge på skolen.

Om aftenen spiste vi en dejlig middag på en restaurant og et lille hotel, Udensdzirnavas, der er indrettet i en gammel vand-

mølle. Deraf navnet, der betyder vandmølle.

Og dermed var besøget i Talsi slut. Den næste dag gik turen til Riga, men først var der et

stop i Kandava, en anden af Lejres venskabsbyer. Her blev vi modtaget af vores mangeårige bekendte, Inga Priede. Hun har tidligere været ledende embedsmand i Talsi og senere borgmester i Kandava. Nu er hun viceborgmester i Tukums, som Kandava er lagt sammen med. Hun er bl.a. ansvarlig for internationale relationer.

Vi besøgte først museet. Her er hun sammen med Guna.

På museet er der forskellige udstillinger bl.a. mange historiske billeder fra Kandava. Vi fik også vist en lidt speciel kjole. Når en kvinde tog den på, ville hun efter sigende ret hurtigt blive gravid.

Lenin og Stalin har fået deres eget værelse på museet.

Herfra gik turen ud til go-cart banen. Men først skulle vi se nogle små biler, som en mand havde bygget til børn.

Vi fik også mulighed for at køre i rigtige go-carts med hjelm og dragt. Det var der 11 af os, der benyttede os af. Vi fik en tur på 10 min., og bagefter kom vinderne op på podiet.

Herefter var der frokost på en nyindrettet, open-air cafe "Nāriņa" i nærheden – dejlig mad.

Næste punkt var besøg på Durbe Slot i nærheden af Tukums. Her er det historiske interiør fra slutningen af det 19. og begyndelsen af det 20. århundrede blevet fuldstændig rekonstrueret, og et billede af den tysk-baltiske kultur er skabt. På slottets første sal er kontor, bibliotek, storsal, rundsal, herresalon, dameboudoir, soveværelse, vuggestue, omklædningsrum og badeværelse. Kunstgenstandene, herunder malerierne, giver et indtryk af kulturen i de lettiske

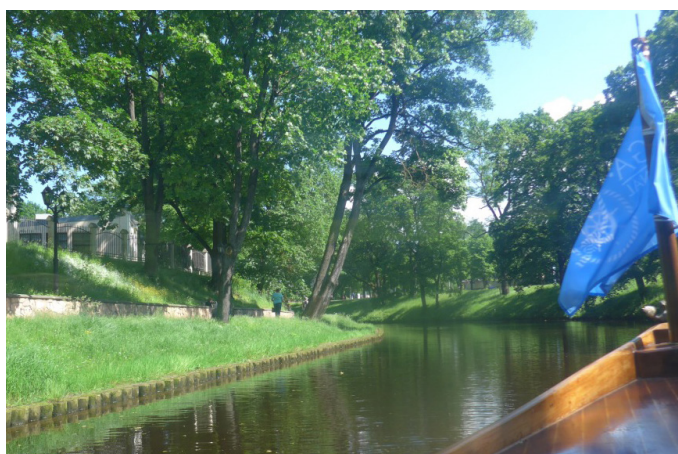

herregårde.

Og så gik turen til Riga, hvor vi blev indkvarteret på det fine hotel Latvia. Med sporvogn til aftensmaden på Lido Krasta og den næste dag byrundtur, hvor Guna, der er arkitekt, viste os flotte huse i Jugendstil.

Er et hus fredet eller bevaringsværdigt, må man jo ikke bare rive det ned, hvis man gerne vil have et andet hus i stedet. Men der er ingen, der siger, at man ikke må bygge et andet ovenpå, og det gjorde ejeren

af dette hus. Senere var vi inde omkring den gamle by. Vi besøgte også den danske ambassade, hvor vi hilste på ambassade-sekretæren. Lørdagen var til fri disposition, og det benyttede jeg til en stille sejl-tur i en lydløs el-båd ad kanalerne gennem Rigas parker.

Kan varmt anbefales. Sidste dag, søndag: For mig et museumsbesøg og så tilbage til Danmark.

Foto og tekst Jørgen Lautherbach

25 års venskabssamarbejde

Festlig markering af 25 års venskabssamarbejde mellem Talsi i Letland og Lejre Kommune.

25 års spændende, lærerigt, alsidigt og berigende samarbejde er værd at fejre!

Derfor var der inviteret gæster fra Talsi kommune til Lejre i dagene 18. – 21. august 2022. Gæsterne bestod af 3 officielle repræsentanter fra Talsi, en stor folkedansergruppe, seks unge med sang og musik, fire farverige damer fra Talsi Kulturhus samt en dansk-lettisk tolk.

De fleste af gæsterne var indkvarteret privat, hvilket altid er en berigende oplevelse for begge parter.

Talsiafdelingen havde planlagt et fyldigt program for dagene, så flest mulige i Lejre kunne opleve den flotte optræden, som letterne altid er garant for.

Letterne ankom torsdag den 18. om morgenen og derfor var der tid til en guidet tur i København inden de blev kørt til Lejre, hvor værtsfamilier tog imod gæsterne.

Om aftenen var Lejre Kommune vært ved et festligt arrangement, hvor der, foruden jubilæumstaler, både var dansk og især lettisk optræden. Kr. Såby Forsamlingshus, der var

rammen om festlighederne, havde været meget kreative og serverede både danske og lettiske retter.

Den 19. fik to skoler besøg af den unge musikgruppe og de fire fra Kulturhuset. Bl.a. fik eleverne lejlighed til at danse lettisk dans.

Imens besøgte folkedansergruppen et plejecenter, hvor de kunne danse udendørs mens mange af beboerne, pårørende og personale fik en forrygende flot opvisning. Efterfølgende besøgte danserne et aktivitetscenter, hvor de igen optrådte. Og så blev der serveret en velfortjent og lækker frokost, som var fremstillet af frivillige på aktivitetscenteret.

Efter et par timers hvil i familierne skulle alle igen være klar til at feste. For fredag aften var der indbudt til åben fest i Sæby Multihal, hvor alle var velkommen. Foruden jubilæumstaler og dansk underholdning af kor, sanger og trylleri fik vi et forrygende show fra letterne. Det var et imponerende pro-

Kongens døtre” fra Talsi, fortalte om de projekter der var blevet afviklet gennem 25 år.

mødte op og fik en uforglemmelig oplevelse!

gram, der vekslede mellem fejende, flot folkedans og smuk, stemningsfuld sang og musik, bundet sammen af de fire fra Kulturhuset med fortællinger om projekterne, der er fyldt de 25 år.

Letterne imponerer altid med deres meget høje niveau, når de optræder. Selvom grupperne var sammensat og kun havde øvet sig i ca. 1½ måned, var deres optræden udført til perfektion.

Der var mange, der

Efter to meget intense dage fik vores gæster lov til at være turister. Lørdag formiddag besøgte de Sagnlandet i Lejre, hvor de så den imponerende Kongehal, hvorefter der var tid til blot at nyde de dejlige omgivelser.

Derefter gik turen til Roskilde, hvor de besøgte Musicon, som er en ny og anderledes bydel i Roskilde. Her har Rockmuseet til huse, der er moderne lejlighedsbyggeri, alternative aktiviteter og så er der tænkt miljøsikring ind i hele planen.

Endelig blev der tid til at få købt lidt gaver med hjem.

Lørdag aften var der familiehygge, som værtsfamilierne stod for.

Søndag, der var hjemrejsedag, kunne gæster og værter selv planlægge, hvor meget der var energi til. Nogle valgte en svømmetur, andre en afslappet brunch og atter andre nød

6 unge musikere og sangere, der begejstrede alle.

bare at slappe af indtil det var tid at samles for at sige farvel inden, letterne kørte mod Kastrup.

Forhistorien for dette jubilæum begyndte den 27. august 1997, hvor den første venskabsaftale mellem Gibuli (senere Talsi) og Bramsnæs (senere Lejre) blev underskrevet af kommunernes 2 borgmestre, Gaida Kruze og Carsten Rasmussen. Ingen vidste på det tidspunkt, hvad denne aftale ville føre med sig. Men det skulle hurtigt vise sig, at der i begge kommuner var en meget stor interesse for samarbejdet og det blev i de kommende år en fantastisk oplevelse for rigtig mange borgere i de 2 kommuner og i alle aldersklasser. Ungdomsrejser, voksenrejser og pensionistrejser blev en del af samarbejdet i de følgende år. Herunder skal omtales nogle af de store begivenheder som fandt sted.

Igennem de mange år har vi haft et fantastisk og spændende samarbejde på mange forskellige kulturelle områder. Ung-

dommen i vores kommuner har været involveret i mange aktiviteter både her og i Letland. Det er blevet til udvekslinger mellem ungdomsgrupper, rollespilstræf, fremtidsværksted for unge i Lejre og Talsi, sommerlejre og musikalske fælles aktiviteter.

Den største af de musikalske begivenheder er uden tvivl, da Lejre Ungdomsskole (dengang Bramsnæs) spillede musical sammen med 2 lettiske grupper, både i Letland og her i vores kommune i 2001. Det blev til en stor musical, Sebastians Skatteøen. Det blev en fantastisk udfordring og oplevelse. Og samtidig blev det en øjenåbner for vores eget fremtidige musicalarbejde, som fra dette tidspunkt blev hævet til et andet niveau, som stadig fastholdes i Ungdomsskolens nuværende musicalarbejde.

En anden af de større begivenheder har været Lejredage i Talsi i 2014, hvor mere end 100 aktive deltagere fra Lejre Kommune deltog i præsentationen af vores kommunes mange forskellige kulturelle aktiviteter. Billedkunst, landart udført af vores lokale kunstnere, musik, dans, rollespil og Prinsens Hverving fra Sagnlandet var blandt de grupper, som blev præsenteret over 3 dage i Talsi Kommune. Hele byen var en stor festplads. Det hele blev afsluttet med en meget flot parade gennem byen.

Naturligvis gav denne fantastiske oplevelse anledning til en genvisit. Derfor blev der inviteret til Talsidage i Lejre i august måned 2016. En stor folkedansergruppe, en teatergruppe, der optrådte med pantomime, kunstnere, et mandskor og den officielle delegation med borgmesteren i spidsen kom for at præsentere Talsi kommune for os her i Lejre. Det blev til mange festlige oplevelser. Mange mennesker her i Lejre fik en ekstra oplevelse, da de åbnede deres hjem og stillede senge til rådighed for gæsterne.

En gruppe pensionister fra Bramsnæs deltog i en tur til Letland i 2000, hvor de fik mange fine oplevelser og blev modta-

get med den store gæstfrihed, som vi altid møder. Det gjorde et stort indtryk, som efterfølgende førte til, at en gruppe pensionister fra Letland blev inviteret hertil og indkvarteret privat hos vores pensionister. En oplevelse, der stadig giver glade minder. Så sent som i juni i år, blev der sendt en gave med hjem fra en glad lettisk pensionist til hendes danske værtsfamilie. Det vidner om, hvor værdifulde møderne mellem borgerne i de to kommuner er.

Det er et meget stort antal borgere i begge kommuner, som har haft glæde af samarbejdet i de 25 år, der nu er gået. Fra vi begyndte samarbejdet mellem Gibuli og Bramsnæs til nu, hvor vores oprindelige kommuner er blevet en del af større kommuner, har vi oplevet stor intensitet i nogle år og lidt mindre aktivitet i andre år. Når der har været kommunesammenlægninger eller kommunalvalg, har det naturligvis givet nye ”opstartsudfordringer”, som vi hver gang har løst.

Nu efter de sidste kommunesammenlægninger i Letland og Coronas nedlukninger, kan vi se frem til, at vi atter kan fortsætte vores værdifulde samarbejde.

Hele fejringen er et samarbejde mellem Lejre Kommune og Talsiafdelingen i Lejre. Internationalt Forum i Lejre, IFIL har støttet projektet økonomisk med tilskud til besøg i Sagnlandet samt buskørsel. Desuden er Talsiafdelingens økonomi baseret på tilskud fra Bagergårdens Genbrug i Kirke Hyllinge.

foto og tekst Erik Mikkelsen og Lisbet Kristiansen

Nyheder fra LIAA

Letland udstedte over 19.000 opholdstilladelser til investorer over de seneste 11 år

Borger og migrationskontoret PLMP udstedt omkring 19.300 midlertidige opholdstilladelser til investorer under investeringsprogrammet i perioden mellem 1. juli 2010 og 31. december 2021

Som det "mest startup-venlige" land i verden har Letlands teknologiske økosystem boomet i løbet af det sidste årti - og en nøglesektor for væksten er deeptech.

"En deeptech er en virksomhed, hvor en stor del af forretningen er baseret på innovation, der kommer fra universiteter," siger lederen af det lettiske kontor for innovation og teknologi i Bruxelles. Mere end hver tiende virksomhedsetablering er i deeptech-sektoren, 13 % af de lettiske etableringer grundlagt siden 2012 er inden for deeptech.

Letland har opbygget fem specialiseringsområder inden for deeptech, tilføjer Aizsilniece-Ibema - smarte materialer, biomedicin, smart energi, ikt-hardware og bioøkonomi.

OECD forudser, at Letlands BNP kan stige med 3,5 % i år.

Næste år forventes Letlands økonomi at vokse med 1,6 pct. Forbrugerprisindekset i Letland vil ifølge OECD stige med 13,3% i år og 8,6% næste år. Arbejdsløshedsniveauet i Letland vil stige til 7,2 % i år og 7,4 % næste år.

Stærk efterspørgsel efter visse lettiske varer, herunder tømmer og fødevarer, vil dog bremse faldet i BNP.

Trykkeriet Printfuls når op på mere end \$289 millioner i omsætning. Det er en stigning på 39% på et år.

LAMPA 2022

Den ottende LAMPA dialog Festival, den 1. og 2. juli, var et fyrtårn i Cēsis med mere end 250 arrangementer på 33 scener. Den fokuserede på samfundsrelevante emner om praktiske og filosofiske spørgsmål af individuel og national betydning, fra kriseberedskab og valgprocedure til samurai-lære og

respekt for egen krop. Festivalen var som tidligere være gratis.

”I en tid, hvor krigen i Europa er en håndsbredde væk, er LAMPA -Dialog Festivals mission vigtigere end nogensinde. Demokrati, ytrings-

frihed og dialog er de værdier, der danner grundlaget for vores samfund, og vi skal beskytte dem sammen. Så vi inviterer alle til at mødes og snakke! Samtaler giver dig mulighed for bedre at forstå andre menneskers synspunkter såvel som din egen holdning, men de har ikke til formål at bevise, at dit syns-

punkt er rigtigt eller nå til enighed. En god samtale giver dig mulighed for at komme med nye løsninger og indsigter, der minder dig om, at udvekslinger er vigtige. Vi inviterer alle, der værdsætter god og værdig samtale, til at deltage,” siger Ieva

Morica, direktør for LAMPA Dialog Festival.

I år som tidligere år havde LAMPA et rigt program på lettisk, russisk og engelsk.

Det danske firma European Energy offentliggør planer om at bygge Letlands hidtil største solcellepark

Udvikleren af vedvarende energi European Energy har offentliggjort sine planer om at bygge en 110 MW solcellepark i Tārgale, Ventspils-regionen. Det bliver European Energys største solcellepark i Letland. Tārgale solcellepark forventes at blive tilsluttet elnettet i 2024 og vil producere cirka 110.000 MWh

grøn energi årligt, Det vil kunne forsyne omkring 52.000 husstande med deres årlige elforbrug.

European Energy startede med at udvikle vedvarende energiprojekter i Letland i 2021, og med åbningen af et kontor i Riga er fire

medarbejdere tilsluttet virksomheden i Letland for at udvikle mange vedvarende energiprojekter i landet.

Gatis Zamurs, Ministeriet for Miljøbeskyttelse og Regional Udvikling understregede i sin tale under åbningsarrangementet: ”I dag er den europæiske grønne aftale blevet en sikkerhedsaftale” Som førende inden for vedvarende energi har European Energy et stærkt fokus på bæredygtighed og på den aktive involvering af lokalsamfund, som er nøglen til udvidelsen af vedvarende energiprojekter i Letland,” siger Flemming Stender, Danmarks ambassadør i Letland.

” Vores viden, erfaring og innovative tilgang gør os i stand til at levere projekter i verdensklasse,” understreger Knud Erik Andersen, CEO og medstifter af European Energy.

European Energy udvikler, finansierer, bygger og driver vind- og solenergiparker og var en af de første virksomheder i ver-

den, der introducerede Power-to-X-teknologi. Virksomheden er baseret i København, Danmark og har betydelig og dybtgående erfaring med udvikling og udbredelse af vedvarende energi på fire kontinenter.

NATO lancerer Innovationsfonden

NATO har lanceret Innovationsfonden, der skal støtte og fremme udviklingen af militærindustrien. Letland er blandt grundlæggerne af fonden.

22 NATO-medlemslande underskrev på alliancens topmøde i Madrid et dokument om at lancere NATOs Innovationsfond. Letland er et af de lande, der tilslutter sig fonden, som vil yde støtte til nye virksomheder, der udvikler innovative løsninger. Områderne for fonden omfatter kunstig intelligens; big-data behandling; kvanteaktiverede teknologier; autonomi; bioteknologi og menneskelig forbedring.

CAL-direktør genvalgt til Rådet for European Civic Forum

Den 29. juni blev Kristine Zonberga, direktøren for Civic Alliance - Letland, genvalgt til Rådet for European Civic Forum. Deltagelsen i Rådet giver Civic Alliance - Letland mulighed for at repræsentere de lettiske ngo'ers interesser på EU-niveau samt at fremme deres ekspertise og resultater internationalt; European Civic Forum er et tværnationalt netværk af mere end 100 foreninger og NGO'er fra 27 europæiske lande, der aktivt arbejder med emner som borgeruddannelse, menneskerettigheder og forsvar af demokrati.

40 % af den russisktalende befolkning i Letland fordømmer krigen i Ukraine

Hele 40 procent af den russisktalende befolkning i Letland fordømmer Ruslands krig i Ukraine, men de fleste af

dem eller 60 procent støtter ikke nedrivning af sovjettidens sejrsmønument i Riga.

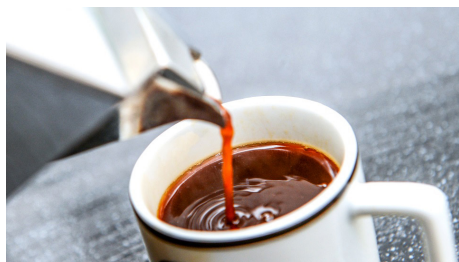
Ministeriet ønsker at du opdager Letland med ny guide

Efter pandemien og rejserestriktioner er den lokale turisme steget som aldrig før. Ifølge en undersøgelse besøger over 80 % af indbyggerne sightseeing steder i Letland mindst en gang om året. I håb om at forbedre tallene yderligere, udsendte Kulturministeriet en vejledning 'Det opdagede Letland' med over 60 kultur- og naturarvsgenstande fra Letland.

Den 400 sider lange bog er tilgængelig på lettisk og engelsk: https://www.atrastalatvija.lv/app/uploads/2022/05/Atrasta_Latvija_izdevums.pdf

Home Cafe Days er åbne for besøgende i hele Letland

I Letland, inviterer sogne, byer og landsbyer gæster ind til en kop kaffe og en hjemmelavet snack som en del af et initiativ

kaldet 'Home Cafe Days'.

"Cafeteriaer, restauranter, saloner og gæstehuse vil åbne deres døre for alle, ligesom gårde og lokale beboere, der ikke tilbyder spisning eller overnatning til dagligt, men er parate til at åbne deres

hjem og gårde som caféer for at præsentere gæsterne med deres regions særlige retter,".

Home Cafe Days omfatter også forskellige kulturelle programmer såsom kunsthåndværk, spil, at spille musikinstrumenter, små koncerter, danse, forestillinger og mere, for at give de besøgende en smag af alle Letlands forskellige distrikter og kulturer.

Hver af omkring 400 cafeer vil kun åbne i et par dage fra juli til september. Alle deltagende cafeer med deres åbningsdatoer er vist på et online kort: <https://majaskafejnicas.lv/galamerki/>

Flere detaljer er tilgængelige på begivenhedens hjemmeside: <https://majaskafejnicas.lv/>

Rapporten nedenfor viser LTV-dækning af sidste års begivenhed.

<https://eng.lsm.lv/article/culture/food-drink/home-cafe-days-are-open-for-visitors-across-latvia.a464442/>

Lokale lækkerier

Dansk firma bag 1 gigawatt vind- og solenergi i Letland

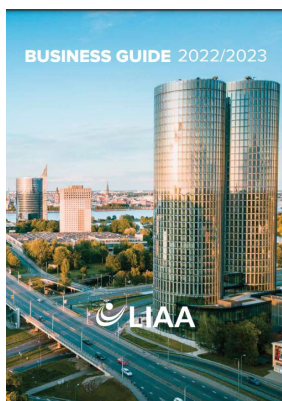
Holdet bag Baltic Renewables kom til Letland i 2017 for at se efter nye forretningsmuligheder. De var allerede hovedudviklere af vindmøller i Danmark og ledte efter måder til at genanvende deres eksisterende viden og erfaring andre steder.

De fandt et underforsynet, åbent marked, der var utroligt åbent for grøn energi, og de offentlige myndigheder, der var meget interesserede i at hjælpe dem med at få succes.

Fem år og flere millioner euro i investeringer senere er Baltic Renewables blevet den banebrydende udvikler af vind- og solenergi i Letland og Baltikum. De har mange projekter.

Ingen tilskud er nødvendig, det er fuldt markedsdrevet. De er interesserede i at replikere den samme rentable og kvalitative proces, som de havde udviklet i Danmark, i Baltikum.

Denne tilgang blev mødt med skepsis – mange højtstående embedsmænd, var overraskede over, at de ikke ønskede statsstøtte.

VIRKSOMHEDSGUIDE 2022/2023

<https://investinlatvia.org/assets/upload/LIAA%20Business%20Guide%202022-2023.pdf?fbclid=IwAR3k3lpI9nKeLIFlew5h1u1a8E3xExDvYZoG-COX5J9z4wlyzMg4>

Seværdigheder i Letland

Nysgerrige rejsende vil være interesserede i at besøge Letland, fordi dette land har bevaret mange historiske og arkitektoniske monumenter. Efter vores mening er de ti bedste lettiske seværdigheder nedenstående:

- Sorthovedernes hus i Riga;
- Aglonas-basilikaen i Latgale;
- Riga Dome Cathedral;
- Cesis Slot;
- Peterskirken i Riga;
- Turaida Slot;
- Hus med sorte katte i Riga;
- Rundale Palace nær Bauska;
- Riga Slot;
- Gutmanja-hulen i Sigulda.

Letland vælter sovjettidens obelisk til minde om Den Røde Hærs sejr over Nazityskland.

Se video via linket og et billede side 59

<https://www.theguardian.com/world/2022/aug/25/latvia-topples-soviet-era-obelisk-amid-backlash-against-russia>

Regeringen vedtager ny model for lærernes løn

21. juni fra online nyhedsbureauet leta -

Regeringen vedtog tirsdag den nye fordelingsmodel og beregningssystem for lærernes lønninger, der skal sikre yderligere finansiering til de lokale myndigheder, der har deres skolenetværk.

Den nye model "elev på kommunalt område" vil betyde decentralisering af beslutningstagningen og ændrer i principperne for beregning af måltilskud.

I tråd med den nye model vil der blive beregnet måltilskud for kommuner og ikke for hver uddannelsesinstitution for sig. Lokale myndigheder vil få en større rolle med at arrangere deres skolenetværk og sikre lærernes lønningers konkurrenceevne. Alle kommuner der har tilrettelagt deres skolenetværk får fra næste skoleår ekstra bonusbetaling for kvalitet på 2,5 procent. Hvis elev-lærer-forholdet er over gennemsnittet i 2022, vil der blive afsat yderligere midler på 2 procent. Desuden øges finansieringen til statens gymnasier i den nye model.

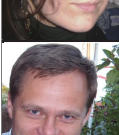
Ifølge Uddannelses- og Videnskabsministeriet fremmer den nuværende situation ikke indretning af skolenetværket og de leder efter løsninger for at sikre fuld arbejdsbyrde af alle lærere. En af årsagerne til problemerne har ifølge ministeriet været centralisering, hvor ministeriet beregnede måltilskud for hver uddannelsesinstitution.

Ifølge den nye model vil kommunerne have større myndighed i beslutningstagningen i forhold til fordeling af måltilskud. Som rapporteret vil den lettiske fagforening for uddannelses- og videnskabsansatte (LIZDA) opfordre skolelærere til at starte en tidløs strejke i september, erfarede BNS fra LIZDA-leder Inga Vanaga.

Vanaga sagde, at fagforeningen ikke længere vil organisere strejker eller stævner, fordi beslutningstagernes "sande ansigt" har vist sig, da politikerne ikke har været i stand til at finde et kompromis og imødekomme fagforeningens krav. LIZDA-rådet stemte i dag enstemmigt om en tidløs strejke i september. Vanaga sagde, at dette ikke vil være en varslingsstrejke i en vis periode, den vil fortsætte, så længe fagforeningens krav ikke bliver hørt.

Anna Onzule

Bestyrelsen

	Kirsten Gjaldbæk Kongstedvej 12 2700 Brønshøj Formand	3871 1825 Kirsten.gjaldbaek@gmail.com
	Niels Bendix Knudsen Lille Havelsevej 86 3310 Ølsted Næstformand	mobil 4031 2345 nbendix@mail.com
	Dita Schultz Vestervej 4 4621 Gadstrup Eventkoordinator, Web supporter.	mobil: 4075 4680 dita.schultz@gmail.com
	Lis Nielsen Rosenlundsvej 8 3650 Ølstykke Redaktør	mobil 2344 4179 Lishazel18@gmail.com
	Holger Pyndt Degnemose Alle 41 2700 Brønshøj Næstformand	holger.pyndt@gmail.com mobil 23633025
	Anda Dyrland-Parbst Horserød byvej 3 3000 Helsingør Kasserer og Webmaster	mobil 2016 0963 anda.parbst@gmail.com
	Peter Fjerring Frederik VI's Allé 6, 1th 2000 Frederiksberg Suppleant	mobil 2025 1783 peterfjerring@hotmail.com

Foreningen....

Foreningen Danmark-Letlands medlemsblad udsendes til alle medlemmer.

Indlæg og udklip er meget velkomne og sendes til redaktør Lis Nielsen (lishazel18@gmail.com). Vi kan ikke love at bringe alle indlæg, ligesom vi forbeholder os ret til at redigere i det indsendte. Vi ser gerne at artikler på engelsk eller lettisk er oversat når vi modtager dem.

Foreningen Danmark-Letland er stiftet i august 1992 i København af en kreds af private personer med interesse for Letland.

Formålet med foreningen er:

På alle måder at styrke og udvikle venskab mellem det lettiske og danske folk, samt oplyse om Letland.

Som medlem af foreningen kan optages enkeltpersoner, husstande, foreninger, virksomheder, kommuner, menigheder, organisationer mv. med interesse for dansk-lettiske relationer.

Foreningen er landsdækkende. De fleste arrangementer finder sted i Københavnsområdet, men der opfordres til lokalt arbejde også andre steder i landet.

Indmeldelse i Foreningen Danmark-Letland sker ved henvendelse/indbetaling til kasserer Anda Dyrhund-Parbst.

Foreningens girokonto er: 07 736 54

PS. Der bliver ikke udsendt girokort da det kun bruges af få. Bankoverførsel via netbank sker til:

Danske Bank, reg. 1551, konto 000 0773 654

Mærk venligst betalingen

”kont årstal navn” (kont 2020 P. Pedersen)

Årskontingent:

Enkeltpersoner	300 kr.
Husstande	400 kr.
Unge under 26 og pensionister	250 kr.
Organisationer m.m.	550 kr.

Nyttige adresser

Letlands Ambassade i Danmark,

Rosbæksvej 17, 2100 København Ø
Tlf. 3927 6000

embassy.denmark@mfa.gov.lv

www.am.gov.lv/copenhagen

Ambassadør: Alda Vanaga

Ambassadørens sekretær Inese Buike

Rådgiver/diaspora Liga Usilenoka

House Manager: Valdis Bormanis

Den Danske Ambassade i Letland,

Pils iela 11, Lv-1863 Riga, Latvia

Tlf. +371 6722 6210

rixamb@um.dk, www.ambriga.um.dk

Ambassadør: Flemming Stender

fleste@um.dk

Konsul/Attaché:

+371 6722 6210 ext. 16 /mob. +371 2612 1002

Det Danske Kulturinstitut i Riga,

Mūkusalas iela 3, Riga, LV-1423, Letland

Tlf.+371 728 99 94

Tlf.+371 728 82 21

[mailto: dki@dki.lv](mailto:dki@dki.lv)

Leder: Simon Drewsen Holmberg.

Det Danske Kulturinstitut i København

Vartov, Farvergade 27 L, 2. sal, 1463 Kbh K

Adm. direktør Camilla Mordhorst

Tlf.: +45 5219 5116

mail@danishculture.com

Foreningens hjemmeside: www.danmark-letland.dk

Webmaster: Anda Dyrlund-Parbst

Kode til at se seneste numre af bladet: vairalat

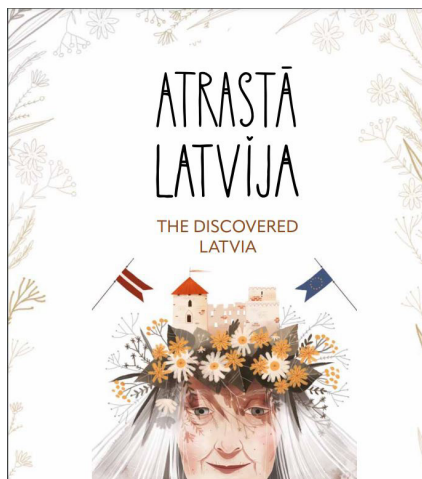
KALENDER for 2022

18 nov. kl.?

Mindehøjtidelighed ved monumentet på Vestre Kirkegård. Østre Kapel, Vestre Kirkegårds Allé 15, 2450 Kbh.

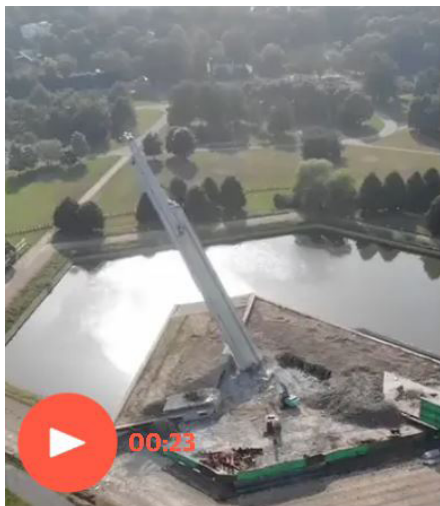
20. nov.

Festligholdelsen af 18. nov. festen i Kilden i Brøndbyøster.

Kulturministeriet har lavet en vejledning med over 60 kultur- og naturarvsgenstande fra Letland. Vejledningen på 400 sider er tilgængelig på lettisk og engelsk:
Link side 53

Obelisk i sejrsparken falder.
Artikel af Per Nielsen side 20

"Kongens Døtre" beretter om 25 års venskabssamarbejde mellem Talsi og Lejre kommuner.